

Jaarverslag raadgevend comité van het Vlaams Centrum voor Adoptie

Werkjaar 2018 - 2019

Inhoud

Voorwoord	2
1. Samenstelling van het comité	5
1.1 Samenstelling	5
1.2 Aantal vergaderingen en aanwezigheden	5
1.3 Afspraken raadgevend comité	6
1.3.1 Vergadermomenten	6
1.3.2 Thema's	6
1.3.3 Adviezen	6
2. Het raadgevend comité in 2018	7
2.1 Inventarisatie van te bespreken thema's	7
2.2 Bespreking van het thema 'Nazorg'	7
2.2.1 Het huidige nazorgaanbod vanuit de diverse perspectieven	8
2.2.2 Bijkomende nood aan nazorg	9
2.3 Adviezen omtrent twee ontwerpbesluiten van de Vlaamse Regering	9
2.3.1 Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie	10
2.3.2 Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorbereiding bij adoptie	10
2.4 Nota naar aanleiding van de wijziging van het decreet interlandelijke adoptie	10
2.5 Bespreking conceptnota betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject	10
3. Het raadgevend comité in 2019	11
3.1 Advies bij de conceptnota betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject	11
3.2 Naar een nieuw raadgevend comité	11
4. Bijlagen	12
Bijlage 1: Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie	12
Bijlage 2: Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorbereiding bij adoptie	16
Bijlage 3: Nota Raadgevend Comité m.b.t. de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen	18
Bijlage 4: PowerPointpresentatie ter voorbereiding van het formuleren van een advies bij de conceptnota over de gewone adoptie in een jeugdhulptraject	21
Bijlage 5: Advies bij de conceptnota over de gewone adoptie in een jeugdhulptraject	25
Bijlage 6: Oplijsting inhoudelijke thema's naar aanleiding van het Raadgevend Comité van 05/12/2018	27

Voorwoord

Het vierde jaarverslag van het raadgevend comité dat op 31 mei 2013 werd samengesteld en een 'adviserende functie inzake adoptie-aangelegenheden' kreeg toegewezen, ligt hier voor u. In 2017 werd de opdracht van het raadgevend comité verruimd van uitsluitend bevoegd voor buitenlandse adoptie naar advies gevend over zowel binnenlandse als buitenlandse adoptie. Deze verandering betekende uiteraard dat de samenstelling van het comité werd aangepast. In de nieuwe samenstelling zijn nu ook leden opgenomen die de binnenlandse adoptiedienst, de binnenlandse adoptieouders, de geadopteerden en de geboorteouders vertegenwoordigen. Om te waken over de continuïteit werd de eerdere samenstelling deels behouden, maar werd van de wijziging ook gebruik gemaakt om het comité aan te vullen met enkele experts op specifieke domeinen die voordien niet aanwezig waren en de kinderrechtencommissaris. Er wordt bij de samenstelling steeds rekening gehouden met het evenwicht man/vrouw, alsook met de vereiste om telkens een effectief lid en een plaatsvervanger te kunnen benoemen. Dit laatste geldt niet voor de experts en de geboorteouder. In afwachting van de goedkeuring van de nieuwe samenstelling van het raadgevend comité, kwam het comité in het najaar van 2017 niet samen. Hieronder volgt een overzicht van de leden en hun respectievelijke expertise:

Miranda N. Aerts. Klinisch psychologe en geadopteerde; werkt in een BUSO-school en heeft een eigen praktijk voor ondersteuning van adoptieouders en geadopteerden. Vertegenwoordiger van buitenlands geadopteerden.

In het raadgevend comité vervult ze ook de functie van ondervoorzitter.

Sophie Withaecx. Coördinator RHEA expertisecentrum gender en diversiteit VUB. Onafhankelijke deskundige.

Erika Van Beek. Coördinator bij de interlandelijke adoptiedienst 'Ray of Hope'. Vertegenwoordiger van de voorzieningen.

Bruno Vanobbergen. Kinderrechtencommissaris en in die hoedanigheid benoemd.

Marleen Bloemen. Adoptiemoeder en voormalig VAG secretaris. Vertegenwoordiger van de adoptieouders en de geadopteerden.

Dimitri Govers. BBTK vertegenwoordiger social profit; legt zich toe op de sectoren met kinderen. Hij is ook lid van het raadgevend comité van Kind en Gezin. Vertegenwoordiger van de werknemers.

Frederic Vroman. Substituut-procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, o.a. beroep in adoptieprocedures, ook lid van de Commissie van Opvolging en Overleg. Afgevaardigde van de Nederlandstalige jeugdmagistraten bij het raadgevend comité.

Veronique Van Asch. Advocaat te Gent met ervaring in adoptiezaken en in de voorbereiding van kandidaten voor binnenlandse adoptie, bestuurder van de vroegere adoptiedienst "Gents adoptiecentrum". Onafhankelijke deskundige.

Johan Vanderfaellie. VUB, klinische en levensloopspsychologie, expert rond pleegzorg. Voerde o.a. onderzoek naar de screening van de kandidaat-adoptanten door de DMO. Onafhankelijke deskundige.

Min Berghmans. Juridisch stafmedewerker SAM (Steunpunt Mens en Samenleving), voorheen directeur Steunpunt Jeugdhulp. Tevens adoptiemoeder en auteur over pleegzorg. Onafhankelijke deskundige.

Johan Van Maldergem. Geboortevader en benoemd als vertegenwoordiger van de adoptieouders en de geadopteerden.

Iris Vandeborre. Directeur van het Adoptiehuis (adoptiedienst voor binnenlandse adopties die ook het Zoekregister, dat verwanten zoekt, organiseert). Daarvoor lange ervaring als begeleider van geboortouders. Vertegenwoordiger van de voorzieningen.

Dries Van Gaubergen. Binnenlands geadopteerde en vertegenwoordiger van de geadopteerden.

Christelle Van Wettene. Coördinator van de Dienst voor Maatschappelijk Onderzoek. Vertegenwoordiger van de voorzieningen.

Inge Demol. Directeur van het Steunpunt Adoptie dat o.a. de voorbereiding en nazorg organiseert.

Vertegenwoordiger van de voorzieningen. In het raadgevend comité vervult ze ook de functie van ondervoorzitter.

Ariane Van den Berghe. Vlaams adoptieambtenaar, geeft leiding aan het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Nicole Vliegen. KUL, klinische psychologie. Ze heeft affiniteit met het thema adoptie vanuit enerzijds adoptie-onderzoek (Leuvense Adoptiestudie) en vanuit haar praktijk als klinisch psychologe. Werkte ook mee aan de Staten-Generaal 'Interlandelijke Adoptie'. Benoemd als onafhankelijke deskundige en voorzitter van het raadgevend comité.

Het activiteitenverslag van het raadgevend comité dat voor u ligt is een voorstelling van de werkzaamheden van het comité in 2018 (cf. §2) en 2019 (cf. §3).

Vernieuwde samenstelling en wijziging van het huishoudelijk reglement

De eerste vergadering in de nieuwe samenstelling van het raadgevend comité vond plaats op 31 januari 2018. Tijdens deze vergadering konden nieuwe en vertrouwde leden zich aan elkaar voorstellen. De wijziging van een nieuw huishoudelijk reglement voor het raadgevend comité van het VCA vormde een belangrijk agendapunt, net zoals de verdere werkplanning en terugkoppeling over de in het verleden verleende adviezen.

Nazorg

Zoals u zult lezen, is nazorg een thema dat op tafel kwam, waar veel aandacht aan werd besteed. Het aanbod van nazorg in de adoptiesensitieve en reguliere hulpverlening is op dit moment onvoldoende. Het raadgevend comité inventariseerde zowel het bestaande nazorgaanbod als de huidige noden aan nazorg. De discrepantie tussen noden en aanbod was voor het comité de drijfveer om de Vlaamse Regering te vragen in de toekomst meer aandacht en middelen te voorzien voor nazorg.

Wijziging van decreet: adviezen en nota

Naar aanleiding van de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, formuleerde het raadgevend comité van het VCA twee formele adviezen. Daarnaast besliste het comité om een bijkomende nota op te stellen om een aantal noodzakelijke aspecten aan te kaarten die momenteel in de wijziging van decreet ontbreken.

Advies bij de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject (ingediend op 21 september 2018)

Op initiatief van het raadgevend comité werd naar aanleiding van de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Lorin Parys, Tine van der Vloet, Elke Sleurs, Lies Jans, Danielle Godderis-T'Jonck en Ingeborg De Meulemeester betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject advies verstrekt.

Hervorming raadgevend comité naar aanleiding van het nieuw Agentschap Opgroeien regie

Op 18 april 2019 trad het decreet in werking, waarbij het Agentschap Opgroeien regie wordt opgericht. Het decreet kadert in het samenvoegen van de agentschappen Kind en Gezin en Jongerenwelzijn, door de omvorming van beide agentschappen in respectievelijk het Agentschap Opgroeien regie en het Agentschap Opgroeien. Naar aanleiding van deze fusie zal er in de toekomst één Raadgevend Comité voor het Agentschap Opgroeien komen met daarin twee kamers (een kamer kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning en een kamer adoptie).

Op 24 mei 2019 heeft de Vlaamse Regering de leden en de plaatsvervangende leden van het raadgevend comité bij het intern verzelfstandigd Agentschap Opgroeien regie benoemd. Het nieuwe raadgevend comité treedt in werking op 1 september 2019.

Nicole Vliegen, voorzitter,
Juni 2019

1. Samenstelling van het comité

1.1 Samenstelling

Op 21 oktober 2016 besliste de Vlaamse Regering over een nieuwe samenstelling en de benoeming van de leden van het raadgevend comité voor het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA). Er werden 18 leden benoemd en 10 plaatsvervangers. De leden vertegenwoordigen, in overeenkomst met het decreet houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, de volgende 4 groepen:

- 1) geadopteerden en adoptieouders;
- 2) voorzieningen, werkzaam op de taakgebieden van het Vlaams Centrum voor Adoptie;
- 3) vertegenwoordigers van de werknemers van de voorzieningen;
- 4) onafhankelijke deskundigen

Uit de leden werden één voorzitter en twee ondervoorzitters benoemd. De voorzitter is Nicole Vliegen (onafhankelijk deskundige), haar ondervoorzitters zijn Inge Demol (Steunpunt Adoptie) en Miranda N. Aerts (geadopteerden).

De volgende personen werden als vertegenwoordiger van de adoptieouders en de geadopteerden bij het raadgevend comité benoemd: Marleen Bloemen, Stijn Derkinderen, Dries Van Gaubergen en Miranda N. Aerts.

De volgende personen werden als vertegenwoordiger van de voorzieningen die werken aan de realisatie van de taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie benoemd: Erika Van Beek, Iris Vandeborre, Christelle Van Wettere en Inge Demol.

De volgende persoon vertegenwoordigt de werknemers van de voorzieningen die werken aan de realisatie van de taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie: Dimitri Govers.

De volgende persoon werd benoemd als afgevaardigde van de Nederlandstalige jeugdmagistraten: Frederic Vroman.

De onafhankelijke deskundigen van het raadgevend comité zijn Johan Vanderfaellie, Min Berghmans, Thalia Kruger, Nicole Vliegen, Sophie Withaecx en Véronique Van Asch. In het voorwoord werd dieper ingegaan op hun respectievelijke expertise inzake adoptie.

De kinderrechtencommissaris, Bruno Vanobbergen, werd eveneens als lid van het raadgevend comité benoemd, net als afstandsouder, Johan Van Maldergem.

Het Vlaams Centrum voor Adoptie woont de vergaderingen bij met de Vlaamse adoptieambtenaar, Ariane Van den Berghe, en een secretaris. Het centrum is niet stemgerechtigd in het raadgevend comité.

Het secretariaat van het raadgevend comité is te bereiken op het Vlaams Centrum voor Adoptie, per mail: adoptie@kindergezin.be of per telefoon: 02 533 14 76/77.

1.2 Aantal vergaderingen en aanwezigheden

Er werden 5 vergaderingen georganiseerd in het werkjaar 2018 en 2 vergaderingen in 2019. Het raadgevend comité bepaalt zelf hoeveel vergaderingen er doorgaan met een minimum van 2 en een maximum van 6 per werkjaar.

Datum vergadering	Aantal aanwezigen (max 18)
31 januari 2018	16
16 maart 2018	16
8 mei 2018	14
22 juni 2018	11
5 december 2018	14 (+ 2 genodigden)
13 mei 2019	13
17 juni 2019	11

1.3 Afspraken raadgevend comité

1.3.1 Vergadermomenten

Tijdens de eerste vergadering van het comité werd de planning van de vergadermomenten besproken. Tijdens deze vergadering werden ook de mogelijke thema's voor de komende werkingsperiode geïnventariseerd en werd besproken welke adviesvragen er in de komende vergaderingen zouden voorgelegd worden. Op die manier konden planning en werkwijze worden vastgelegd.

1.3.2 Thema's

Het raadgevend comité is een geschikt forum voor de bespreking van diverse inhoudelijke thema's aangaande adoptie. Het brengt immers alle betrokken partners rondom adoptie samen. Vooraleer te kunnen overgaan naar een advies, dient er vaak eerst veel informatie met elkaar gedeeld te worden. Pas wanneer alle perspectieven aanwezig en helder geformuleerd zijn, wordt een thematiek of een probleem duidelijk in al zijn nuances, en kan gedacht worden over het formuleren van een advies. Vanuit de complementariteit van perspectieven wordt steeds gezocht naar een consensus wat het advies betreft, en worden eventuele meerdere perspectieven genoteerd waar consensus niet mogelijk is. De leden spreken onderling af welke inhoudelijke thema's prioriteit krijgen. In paragraaf 2 zal dieper worden ingegaan op de inhoudelijke bespreking van de afgebakende thema's.

1.3.3 Adviezen

De timing van het formuleren van adviezen omtrent regelgeving hangt steeds af van de timing van het Vlaams parlement en blijft daardoor dus vaak een hele tijd onzeker. Concreet waren er in 2018 twee regelgevingen hangende, waarvoor het raadgevend comité wachtte op de definitieve wetteksten. Het gaat om:

1. Het afstammingscentrum en DNA-databank: dit is belangrijke regelgeving voor verschillende doelgroepen (geadopteerden, geboortefamilie, donorkinderen,...).
2. Potpourri V en het bijhorende samenwerkingsakkoord. Deze federale regelgeving heeft impact op de Vlaamse regelgeving, maar het is nog onduidelijk tegen wanneer de definitieve teksten klaar zullen zijn.

In 2018 was het wel mogelijk om adviezen te formuleren over de ontwerp-uitvoeringsbesluiten naar aanleiding van de wijzigingen aan het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen. Concreet ging het om volgende onderwerpen:

1. Nazorg en de verruiming van de opdracht van Steunpunt Adoptie.
2. De rechtspositie van kandidaat-adoptieouders bij overschakeling naar een alternatief kanaal en nazorg.

Op 21 september 2018 dienden verschillende Vlaamse parlementsleden een conceptnota voor nieuwe regelgeving in betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject. Het comité besliste om hierrond op eigen initiatief een advies te formuleren. Eind 2018 werd de conceptnota door de leden van het comité besproken. In 2019 werden de standpunten van de leden van het comité in een advies omgezet, dat op 17 juni 2019 besproken en goedgekeurd werd.

2. Het raadgevend comité in 2018

2.1 Inventarisatie van te bespreken thema's

Tijdens het raadgevend comité van 31 januari 2018 stelden de leden een lijst op van inhoudelijke thema's, die door deelnemers interessant en relevant geacht werden om tijdens de overlegmomenten van het comité te bespreken, en een eventueel advies over te formuleren. Het gaat om thema's die binnen de adoptiesector vaak ter discussie staan en om een visie en/of standpunt vragen, die door zoveel mogelijk adoptiebetrokkenden gedragen wordt. Op basis van de praktijkervaring van de verschillende leden, is het de bedoeling dat het comité de onderwerpen kiest, die prioritair behandeld moeten worden.

Statuut van kinderen in een adoptiegezin vóór de uitspraak van een adoptievonnis

Nu hebben kinderen onmiddellijk na hun plaatsing nog geen statuut binnen het adoptiegezin, wat bv. blijkt uit het gegeven dat de toestemming van de geboortemoeder nodig is voor medische behandeling. Het is een complexe situatie, maar het raadgevend comité zou een advies kunnen leveren aan de minister met de vraag om dit probleem op het federale niveau door te geven.

Grenzen aan de adoptabiliteit

Waar liggen op medisch, psychisch en sociaal vlak de grenzen van de adopteerbaarheid van kinderen?

Rootsbegeleiding

Het onderwerp kwam de afgelopen jaren reeds ter sprake en heeft aanknopingspunten bij de thema's nazorg en het afstammingscentrum. Het zou interessant zijn om hierrond meer te weten te komen.

Relatie tussen adoptie en armoede

Kan de relatie tussen armoede en adoptie in kaart worden gebracht? Het statuut van adoptie tegenover andere instrumenten is in het politiek discours aan het veranderen.

Inzicht in psychische gezondheid van geadopteerden

Is er onderzoek rond de preventie van problemen? Wat voor effect hebben wanpraktijken op het welzijn van geadopteerden? Waar kunnen ze terecht met vragen die hier het gevolg van zijn? Dit houdt eveneens verband met het thema nazorg.

2.2 Bespreking van het thema 'Nazorg'

De leden deelden vanuit zeer diverse achtergronden een grote bezorgdheid over de nood aan meer nazorg voor alle adoptiebetrokkenden. Ze besloten dan ook om dit thema tijdens de tweede vergadering van het raadgevend comité uitgebreid te behandelen.

2.2.1 Het huidige nazorgaanbod vanuit de diverse perspectieven

De adoptiediensten (zowel binnenlands als interlandelijk) en Steunpunt Adoptie gaven elk een overzicht van het huidige nazorgaanbod. U vindt een puntsgewijze opsomming van thema's die in dat kader ter sprake kwamen.

Steunpunt Adoptie:

- Steunpunt Adoptie wil de adoptiesensitiviteit in de reguliere hulpverlening verhogen en geeft aan dat hiervoor nog een bijkomende inspanning dient te gebeuren.
- Steunpunt Adoptie hecht groot belang aan een degelijke verwijfsfunctie. Daarnaast is er momenteel geen strikte afbakening van wat het steunpunt zelf opneemt: als de hulpvraag de expertise overstijgt of langdurige of therapeutische interventies vereist, wordt doorverwezen naar externe hulpverleners.
- Vooraleer een hulpverlener of hulpverlenende instantie wordt opgenomen in de adoptiekaart (zie <https://www.steunpuntadoptie.be/nl/adoptiekaart>), heeft het steunpunt een gesprek met de voorgestelde hulpverlener, waarop kennis en ervaring rond adoptiethema's wordt afgetoetst. Hiervoor bestaan geen specifieke of vaste criteria. De adoptiekaart is te raadplegen door de adoptieouders. De adoptiekaart is continue in evolutie, er vallen ook ieder jaar contactpersonen weg. In Limburg en West-Vlaanderen zijn er tot nu toe weinig doorverwijsmogelijkheden.
- Het steunpunt gelooft in de kracht van lotgenotencontact en wil graag meer inzetten op het inschakelen van belangenverenigingen.

Interlandelijke adoptiediensten:

- De diensten merken op dat de nazorg voor zelfstandige adoptanten tekortschiet. VCA verwijst zelfstandige adoptanten door naar de adoptiediensten voor nazorg, maar de voorbereiding op de adoptie (voor afreis naar het herkomstland) voor deze doelgroep ontbreekt.
- Adoptieouders kunnen met hun vraag altijd bij de desbetreffende adoptiedienst terecht, die mee op zoek gaat naar de best mogelijke hulp. Vaak wordt doorverwezen naar de reguliere hulpverlening omwille van (a) het beperkte team bij de dienst of (b) omdat de hulpvraag meer een 2° of 3° lijnhulpvraag is.
- Voor de biologische ouders zou de dienst meer willen doen (bv. voor vragen hoe het met hun kind gaat).
- Hoe de landen van herkomst omgaan met follow-up verslagen kan sterk verschillen. In sommige landen gaan ze naar de geboorteouder; in andere landen worden ze enkel overgemaakt aan het weeshuis en/of de plaatsende overheid. Ze kunnen niet met zekerheid weten of de nazorgverslagen altijd gelezen worden. De adoptiedienst leest ze wel steeds; het is een aanleiding om contact met de ouders op te nemen.
- Bij huisbezoeken zouden de kinderen vanaf een bepaalde leeftijd ook gehoord moeten worden.

Binnenlandse adoptiedienst:

- Door de fusie van de binnenlandse adoptiediensten werd alle binnenlandse nazorg samengebracht bij het Adoptiehuis. Adoptiehuis richt zich ook in de nazorg op de drie partijen binnen de adoptiedriehoek: de mogelijke ontmoeting van adoptiekind en geboorteouders wordt al op het moment van de plaatsing voorbereid.
- Elk kind krijgt een hulpverlener toegewezen die het kind opvolgt en op sleutelmomenten een (huis)bezoek brengt waarbij het kind aanwezig is/betrokken wordt: een eerste maal op de leeftijd van 3-5 maanden; bij de 3de verjaardag (opstart kleuteronderwijs); bij de 8ste

verjaardag. Daarnaast zijn er ook andere contactmomenten: de dienst stuurt bijvoorbeeld verjaardagskaartjes, boekjes,... om zo bij de kinderen in beeld te blijven.

- De dienst behandelt zowel vragen naar informatie van geadopteerden (zijn er nog siblings?, waarom deden de geboortelouders afstand?,...) als vragen naar inzage in het adoptiedossier. Inzagevragen worden een maand vooraf ingepland om tijd te hebben om de geboortelouders te verwittigen. Via het zoekregister neemt het Adoptiehuis ook zoekvragen op uit een verder verleden. Bij anonieme bevallingen wordt zelden iets gevonden. In deze gevallen is alleen emotionele ondersteuning nog mogelijk.

2.2.2 Bijkomende nood aan nazorg

Het raadgevend comité ziet een aantal bijkomende noden aan nazorg vanuit praktijkervaring/expertise:

Het Kinderrechtencommissariaat krijgt een beperkt aantal meldingen rond adoptie en dit op drie domeinen:

- vragen rond identiteit van geadopteerden (rootsvragen);
- nazorg tijdens crisismomenten van adoptanten (adoptanten die zich alleen voelen te staan);
- nazorg tijdens crisismomenten van geadopteerden (bv. na mediaverhalen over fraude in een bepaald herkomstland: wat betekent dit voor mijn dossier, is wat me gezegd werd wel de waarheid?).

De interlandelijke adoptie van oudere kinderen kan, door de verandering van leefwereld, zeer ingrijpend voor het kind zijn en vraagt in vele gevallen om extra aandacht in de periode na aankomst in België.

Een vertegenwoordiger van de geadopteerden is van mening dat er meer transparantie nodig is over waar men terecht kan met vragen.

Elke adoptie begint met een verlieservaring. Een essentiële vraag is wat er preventief kan gedaan worden in plaats van te wachten tot het mis gaat. Van hulpverleners (professionals maar ook ervaringsdeskundigen, CAW's, CIG's, leerkrachten) kan verwacht worden dat ze adoptiesensitief zijn. Dit veronderstelt echter bijkomende vorming rond adoptie en praktijkervaring met de doelgroep van adoptiebetroffenen. Het perspectief van de geadopteerden moet in het algemeen beter vertegenwoordigd worden in de regelgeving rond adoptie.

Andere aandachtspunten die werden besproken, zijn:

- Oog hebben voor de noden en belangen van geadopteerden zou ook in de middelen gereflecteerd moeten worden.
- Bij hulpverleners is er een grotere bewustwording nodig over regelmatig terugkerende problemen met betrekking tot adoptie.
- Bij pleegzorg bestaat er reeds een uitgewerkte regeling, inclusief financiering, rond nazorg na plaatsing, die mogelijk inspirerend kan zijn voor adoptie.

2.3 Adviezen omtrent twee ontwerpbesluiten van de Vlaamse Regering

Tijdens het raadgevend comité van 8 mei 2018 werd het ontwerp van de uitvoeringsbesluiten besproken naar aanleiding van het decreet van 16 maart 2018 houdende wijziging van het decreet

van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen. De belangrijkste inhoudelijke vernieuwingen in dit decreet zijn:

- de verruiming van de nazorg door de adoptiediensten
- Steunpunt Adoptie krijgt als bijkomende opdracht een netwerk op te zetten met bestaande adoptiesensitieve, algemene en gespecialiseerde welzijns- en gezondheidsdiensten en met de belangenverenigingen van geadopteerden en adoptieouders, met het oog op een efficiënte doorverwijzing.
- De Vlaamse Regering bepaalt de rechtsgevolgen ten aanzien van kandidaat-adoptanten als een samenwerking van een adoptiedienst met een kanaal in een herkomstland wordt opgeschort, stopgezet of als niet-actief wordt beschouwd, waaronder de mogelijkheid dat die kandidaat-adoptanten, met respect voor hun individueel opgebouwde wachtanciënniteit, opgenomen worden op de wachtlijst voor een alternatief kanaal.

2.3.1 Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie

Concreet worden in dit ontwerpbesluit de rechtsgevolgen ten aanzien van kandidaat-adoptanten uiteengezet als een adoptiesamenwerking van een adoptiedienst met een buitenlands kanaal wordt opgeschort, stopgezet of als niet-actief wordt beschouwd. Daarnaast werden er ook een aantal bepalingen rond het nazorgaanbod in opgenomen. De opmerkingen van de leden werden in een apart advies verwerkt. Dit advies werd als bijlage op het einde van dit jaarverslag toegevoegd (cf. bijlage 1).

2.3.2 Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorbereiding bij adoptie

Concreet wordt in dit ontwerpbesluit de verruiming van de opdracht van Steunpunt Adoptie uiteengezet. De opmerkingen van de leden werden in een apart advies verwerkt. Dit advies werd als bijlage op het einde van dit jaarverslag toegevoegd (cf. bijlage 2).

2.4 Nota naar aanleiding van de wijziging van het decreet interlandelijke adoptie

Verschillende leden van het raadgevend comité betreuren dat de wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen met betrekking tot nazorg te weinig uitgewerkt is en te weinig rekening houdt met de wensen van geadopteerden en/of de afstandsouders. Het raadgevend comité wenste dan ook een aantal bezorgdheden/bedenkingen in een begeleidende nota te formuleren, ter aanvulling van bovenstaande formele adviezen. De inhoud van deze nota werd tijdens het raadgevend comité van 22 juni 2018 besproken. Het raadgevend comité heeft deze nota op eigen initiatief opgesteld en aan de leidend ambtenaar van Kind en Gezin bezorgd. Kind en Gezin heeft vervolgens deze nota ter informatie aan de bevoegde minister bezorgd. Deze nota vindt u als bijlage op het einde van dit jaarverslag (cf. bijlage 3).

2.5 Bespreking conceptnota betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject

Op 21 september 2018 dienden verschillende Vlaamse parlementsleden een conceptnota voor nieuwe regelgeving in betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject. De link

naar de conceptnota is terug te vinden op de volgende website:
<https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1273525>

Meerdere leden van het raadgevend comité gaven aan deze conceptnota te willen bespreken. Gezien er in het kader van deze conceptnota eind 2018 ook hoorzittingen in het Vlaams parlement werden georganiseerd, werd dit thema een belangrijk agendapunt voor het raadgevend comité van 5 december 2018. Verschillende leden hadden hun standpunt en opmerkingen met betrekking tot deze conceptnota voorbereid en tijdens het comité van december gepresenteerd.

De leden van het comité drukten tijdens deze vergadering de wens uit om een inhoudelijk advies omtrent dit thema te formuleren. Ter voorbereiding wordt ook aangegeven dat het belangrijk is om ook de mening van Pleegzorg Vlaanderen en/of het Agentschap Jongerenwelzijn hierover te horen. In 2019 heeft het comité nagedacht over de verdere aanpak om tot een gezamenlijk standpunt over dit thema te komen.

3. Het raadgevend comité in 2019

3.1 Advies bij de conceptnota betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject

In navolging van het raadgevend comité van 5 december 2018 kwam het bureau van het comité op 15 maart 2018 samen om na te denken over de aanpak om tot een gezamenlijk standpunt te komen over de conceptnota betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject.

Ter voorbereiding van het raadgevend comité van 13 mei 2019 werd een PowerPoint-presentatie opgesteld (cf. bijlage 4). Aan de hand van deze presentatie werden de leden van het comité gevraagd hun standpunt over een aantal thema's voor te bereiden en tijdens dit comité mee te delen.

In navolging van het comité van 13 mei 2019, werd op 17 juni 2019 het advies door de verschillende leden besproken en goedgekeurd (cf. bijlage 5).

3.2 Naar een nieuw raadgevend comité

Voor de toekomstige vergaderingen had het raadgevend comité van het VCA gepland om een advies te formuleren over de volgende regelgeving, onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring ervan:

1. Het afstammingscentrum en DNA-databank;
2. Potpourri V en het bijhorende samenwerkingsakkoord.

Daarnaast hadden de leden tijdens het raadgevend comité van 5 december 2018 een nieuwe oplijsting gemaakt van de inhoudelijke thema's die zij in 2019 wensten te bespreken. Welke thema's prioritair door het comité behandeld en besproken zullen worden, zal echter door het hervormde raadgevend comité in zijn nieuwe samenstelling moeten worden bepaald. Deze lijst met thema's werd alvast als bijlage op het einde van dit jaarverslag toegevoegd (cf. bijlage 6).

Op 17 juni 2019 vond het laatste raadgevend comité in zijn huidige samenstelling plaats. Op 24 mei 2019 heeft de Vlaamse Regering de leden en de plaatsvervangende leden van het raadgevend comité bij het intern verzelfstandigd Agentschap Opgroeien regie benoemd. Het nieuwe raadgevend comité zal op 1 september 2019 in werking treden.

4. Bijlagen

Bijlage 1: Advies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie

Advies Raadgevend Comité

Datum vergadering: 8 mei 2018

Agendapunt: Adviesvraag m.b.t. het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie

Adviesnummer: **RCVCA/20180508/Advies 05**

1. Advies op vraag van de Vlaams Adoptieambtenaar

2. Gronden voor het advies

Het gevraagde advies heeft betrekking op de opdracht van het Vlaams Centrum voor Adoptie, namelijk de adoptie van kinderen.

Het Raadgevend Comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft de taak om adviezen te verlenen, zoals vermeld in artikel 20, §8 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen en het besluit van de Vlaamse Regering van 21 oktober 2016 betreffende het Raadgevend Comité van het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar.

Meer concreet, wordt advies verstrekt over de ontwerpbesluiten van de Vlaamse Regering, naar aanleiding van de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

3. Behandeling

- Het Raadgevend Comité behandelde het advies in zijn vergadering van 8 mei 2018.
- Het stuk dat daarbij in bespreking werd genomen was het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie.

4. Advies

Het Raadgevend Comité geeft over het algemeen een gunstig advies, maar vraagt uw aandacht voor de aanpassing en/of herwerking van de volgende artikels:

Artikel 12, §3 en §4: De adoptiedienst brengt het Vlaams Centrum voor Adoptie onverwijld op de hoogte van elke wijziging in het kanaal.

- ➔ Het Raadgevend Comité is akkoord met betrekking tot het principe en de werkwijze rond de opstart van een tweede adoptieprocedure na de sluiting/schorsing van een kanaal. Dit is van toepassing bij de schorsing van zowel proefkanalen als van een actief kanaal. Het Raadgevend Comité stelt zich wel de vraag waarom deze bepaling onder de titel "Afdeling 2. Proefdossiers" zit.

Hoofdstuk 3, Afdeling 1. Dossiers en wachtlijstbeheer: De adoptiedienst neemt, indien nodig, de nodige maatregelen om een kandidaat-adoptant te heroriënteren naar een ander kanaal. Dit gebeurt steeds in samenspraak met het Vlaams Centrum voor Adoptie.

- Het Raadgevend Comité is akkoord dat deze paragraaf uit het ontwerpbesluit geschrapt wordt.

Artikel 14bis, §2 en §3:

Het Raadgevend Comité is niet akkoord met het voorstel om te werken met een getrapt systeem (d.i. in eerste instantie een heroriëntering binnen de eigen adoptiedienst en pas in tweede instantie een heroriëntering naar een andere adoptiedienst). Deze artikels moeten in die zin herwerkt worden. Het Raadgevend Comité adviseert dat kandidaat-adoptieouders informatie krijgen over al hun mogelijkheden voor overstap, over de verschillende diensten heen.

Artikel 14bis, §3: [...] Hierbij wordt rekening gehouden met de kenmerken van de kandidaat-adoptant, het profiel van het kind dat hij wenst te adopteren, alsook met de mogelijkheden om (nog) nieuwe bemiddelingscontracten af te sluiten voor een bepaald herkomstland. De opname op de wachtlijst, alsook de opstart van de bemiddeling, zoals voorzien bij artikel 16, gebeurt met respect voor de datum van het eerste bemiddelingscontract van de betrokken kandidaat-adoptant en verder in volgorde van de datum van de bemiddelingscontracten van de kandidaat-adoptanten op de wachtlijst.

- “De opname op de wachtlijst [...] gebeurt met respect voor de datum van het eerste bemiddelingscontract van de betrokken kandidaat-adoptant...” wordt gewijzigd in: “De opname op de wachtlijst [...] gebeurt met respect voor de datum van het bemiddelingscontract van de betrokken kandidaat-adoptant **m.b.t. het kanaal dat geschorst/gesloten werd...**”
- De termijn, waarin kandidaat-adoptieouders dit overzicht zullen ontvangen, is best zo kort mogelijk. Hierbij moeten kandidaat-adoptieouders duidelijk geïnformeerd worden over de praktische en financiële gevolgen bij de overstap naar een ander kanaal bij een andere adoptiedienst. In uitzonderlijke gevallen en na overleg tussen de adoptiediensten en VCA kan deze termijn verlengd worden.
- Het Raadgevend Comité vraagt aan VCA om in overleg met de diensten een nieuw voorstel voor deze bepaling te formuleren.

Artikel 14bis, §4: De kandidaat-adoptant dient een beslissing te nemen omtrent de mogelijkheid tot heroriëntatie naar een kanaal bij dezelfde of andere adoptiedienst binnen de maand nadat het Vlaams Centrum voor Adoptie het in §3 bedoelde overzicht omtrent zijn mogelijkheden heeft overgemaakt.

- Na ontvangst van het overzicht van zijn mogelijkheden, is het Raadgevend Comité akkoord dat de kandidaat-adoptant over een max. termijn van 1 maand beschikt om de overstap naar een ander kanaal te maken. Binnen deze termijn wordt het behoud van zijn wachtanciënniteit bij overstap gegarandeerd. Tijdens deze bedenkerperiode mogen de adoptiediensten intakegesprekken met nieuwe kandidaat-adoptanten organiseren,

maar geen nieuwe bemiddelingsovereenkomsten afsluiten. In uitzonderlijke gevallen en na overleg tussen de adoptiediensten en VCA kan hiervan afgeweken worden.

Artikel 17bis: "...het multidisciplinaire team..." moet vervangen worden door "...het **interdisciplinaire** team...".

Artikel 20: De adoptiedienst zorgt voor de begeleiding van het adoptiekind en de adoptanten na hun aankomst in België om de eerste **hechting** en integratie in het nieuwe gezin te ondersteunen. Daarvoor wordt de kandidaat-adoptant door de adoptiedienst uitgenodigd voor een welkomstbezoek en komt de adoptiedienst, binnen 15 maanden na aankomst van het kind in België, tweemaal op huisbezoek bij elke kandidaat-adoptant waarmee het een overeenkomst als vermeld in artikel 28 of 33, eerste lid, heeft afgesloten. De adoptiedienst stelt een rapport op van elk huisbezoek.

- "...om de eerste hechting en integratie..." moet vervangen worden door "...om de eerste **gehechtheidsrelaties** en integratie...".

Artikel 20: De kandidaat-adoptant betaalt voor deze huisbezoeken een bijdrage van 500 euro. Als het herkomstland de rapporten van deze huisbezoeken moet ontvangen, dan betaalt de kandidaat-adoptant de vertaal-, legalisatie- en verzendkosten.

- Het Raadgevend Comité vindt het huidige nazorgaanbod te beperkt: nazorg na aankomst van het adoptiekind is voor de leden van het Raadgevend Comité een integraal onderdeel binnen de adoptieprocedure en moet ook zo door de adoptieouders beschouwd worden, naar analogie met de verplichte voorbereidingscursus door Steunpunt Adoptie.
- Het Raadgevend Comité is van oordeel dat de betaling van een bijdrage voor de nazorg dient te worden losgekoppeld van concrete prestaties. Verderop in het Besluit kan en moet wel nog worden gespecificeerd welke prestaties daartegenover staan (huisbezoeken of andere activiteiten).

Artikel 22, §1: De adoptiedienst blijft, na aankomst van het kind in België, beschikbaar voor het adoptiegezin. Zij biedt, waar mogelijk, ondersteuning op maat van het adoptiegezin. De adoptiedienst staat open voor vragen van geadopteerden naar hun roots. Tevens faciliteert zij inzage in het adoptiedossier, zoals geregeld bij artikel 25 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

- Het Raadgevend Comité adviseert dat dit artikel actiever geformuleerd wordt: de adoptiediensten bieden bijkomende nazorg aan voor alle adoptiebetrokkenen: geadopteerden, geboorteouders en adoptieouders.

Artikel 22, §2: De adoptiedienst voorziet daarnaast voor ieder adoptiegezin in de mogelijkheid om bijkomend beroep te doen op een laagdrempelig ondersteuningsaanbod, met huisbezoeken om de drie jaar of andere activiteiten op een aantal scharnierleeftijden en dit zowel voor adoptieouders, als voor geadopteerden. Dit aanbod omvat minimaal twee extra huisbezoeken om de eerste hechting en integratie in het nieuwe gezin te ondersteunen, in aanvulling op de begeleiding van het adoptiekind en de adoptant na hun aankomst in België, geregeld bij artikel 20 van dit besluit.

De adoptieouder die van dit bijkomend aanbod gebruik wil maken, betaalt hiervoor een eigen bijdrage van 500 euro, bovenop de bijdrage, bepaald in artikel 20, tweede lid en onverminderd de

extra bijdrage in artikel 21. Als het herkomstland de rapporten van deze huisbezoeken moet ontvangen, dan betaalt de kandidaat-adoptant de vertaal-, legalisatie- en verzendkosten.

- "...om de eerste hechting en integratie..." moet vervangen worden door "...om de eerste **gehechtheidsrelaties** en integratie...".
- Het Raadgevend Comité is van mening dat het aanvullend nazorgaanbod er idealiter voor alle adoptiegezinnen is; en dus niet louter optioneel, voor wie hier specifiek voor kiest. In voorkomend geval dient ook artikel 22§1 te worden aangepast, waarbij de zin 'Zij biedt, waar mogelijk, ondersteuning op maat van het adoptiegezin', kan worden weggelaten.
- Het Raadgevend Comité wenst het belang te benadrukken van bijkomende middelen voor kwaliteitsvolle nazorg, gezien een bijkomende vergoeding voor aanvullende nazorg een drempel kan vormen om op dit aanbod in te gaan. Indien er geen bijkomende middelen voorzien worden, zijn de adoptiediensten verplicht een extra bijdrage van 500 euro te vragen.

De secretaris,

De voorzitter van het Raadgevend Comité,

Steven Valckx

Nicole Vliegen

Advies Raadgevend Comité

Datum vergadering: 8 mei 2018

Agendapunt: Adviesvraag m.b.t. het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorbereiding bij adoptie

Adviesnummer: **RCVCA/20180515/Advies 06**

1. Advies op vraag van de Vlaams Adoptieambtenaar

2. Gronden voor het advies

Het gevraagde advies heeft betrekking op de opdracht van het Vlaams Centrum voor Adoptie, namelijk de adoptie van kinderen.

Het Raadgevend Comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft de taak om adviezen te verlenen, zoals vermeld in artikel 20, §8 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen en het besluit van de Vlaamse Regering van 21 oktober 2016 betreffende het Raadgevend Comité van het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar.

Meer concreet, wordt advies verstrekt over de ontwerpbesluiten van de Vlaamse Regering, naar aanleiding van de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

3. Behandeling

- Het Raadgevend Comité behandelde het advies in zijn vergadering van 8 mei 2018.
- Het stuk dat daarbij in bespreking werd genomen was het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorbereiding bij adoptie.

4. Advies

Het Raadgevend Comité geeft advies over:

Artikel 15: Het Steunpunt Adoptie voorziet in een laagdrempelig ondersteuningsprogramma inzake nazorg voor adoptiebetrokkene(n). Dit bestaat zowel uit individuele adviesverlening en ondersteuning op maat, vorming en training in groep, alsook gerichte doorverwijzing naar adoptiealerte hulpverlening.

➔ "Dit bestaat zowel uit individuele adviesverlening en ondersteuning op maat, als vorming en training in groep, alsook gerichte doorverwijzing naar adoptiealerte hulpverlening." moet vervangen worden door "Dit bestaat zowel uit **nazorg, individueel en in groep**, alsook gerichte doorverwijzing naar adoptiealerte hulpverlening."

Artikel 15: Het Steunpunt Adoptie **faciliteert** de trefgroepen en het lotgenotencontact voor **geadopteerden en adoptieouders**.

- ➔ "...en het lotgenotencontact voor geadopteerden en adoptieouders" moet vervangen worden door "...en het lotgenotencontact voor **adoptiebetrokkenen**". Zo wordt ook rekening gehouden met de groep van geboorteouders.
- ➔ Het werkwoord "faciliteert" kan best verduidelijkt worden in de memorie van toelichting. Voor het Raadgevend Comité betekent dit het ondersteunen van groepen van adoptiebetrokkenen en het oprichten van nieuwe initiatieven op vraag van de betrokkenen zelf.

Artikel 16: Het Steunpunt Adoptie biedt regelmatig op eigen initiatief of op verzoek opleiding en **interview**, aan de medewerkers van de adoptiediensten en andere hulpverleners die bij adoptie betrokken zijn.

- ➔ De term "interview" mag in deze bepaling geschrapt worden. In de memorie van toelichting moet verduidelijkt worden dat interview onder de brede definitie van "opleiding" valt.

Artikel 16bis: Het Steunpunt Adoptie faciliteert de **vorming van een netwerk** van bestaande adoptiesensitieve algemene en gespecialiseerde welzijns- en gezondheidsdiensten.

- ➔ De "vorming van een netwerk" moet verduidelijkt worden in de memorie van toelichting: Het netwerk verwijst concreet naar een platform waar expertise rond adoptie wordt uitgewisseld en waar deelnemers op die manier efficiënter naar elkaar kunnen doorverwijzen. De leden van het Raadgevend Comité verwachten dat de creatie van een nieuw netwerk weinig succes zal opleveren en stellen voor om aan te sluiten bij één van de reeds vele bestaande netwerken. Bij deze bijkomende opdracht, is het aangewezen dat Steunpunt Adoptie zich laat coachen door een netwerkdeskundige.

Artikel 18: Het Steunpunt Adoptie bewaakt dat zijn medewerkers van goed zedelijk gedrag zijn en vraagt daarvoor minstens bij de aanwerving aan elke nieuwe medewerker een uittreksel **uit het strafregister type twee**.

- ➔ "...uit het strafregister type twee" moet vervangen worden door "...uit het strafregister, **model, art. 596.2**".

De secretaris,

De voorzitter van het Raadgevend Comité,

Steven Valckx

Nicole Vliegen

Bijlage 3: Nota Raadgevend Comité m.b.t. de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

Betreft: Nota Raadgevend Comité m.b.t. de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

Mijnheer de minister,

In het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen wordt in artikel 20 paragraaf 8 bepaald dat er bij het Vlaams Centrum voor Adoptie een raadgevend comité wordt opgericht, dat advies verstrekt op verzoek van het hoofd van het Vlaams Centrum voor Adoptie, en tevens op eigen initiatief advies verstrekt over alle aangelegenheden die van belang zijn voor de taken van het Vlaams Centrum voor Adoptie.

Meer concreet, wordt met dit schrijven advies verstrekt naar aanleiding van de wijziging (dd. 16 maart 2018) van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen.

Tijdens de vergadering van het comité op 22 juni 2018 werd door de leden beslist om een nota op te stellen om een aantal noodzakelijke aspecten aan te kaarten die momenteel in de wijziging van decreet ontbreken. Vooraleer hierop in te gaan, wenst het comité twee algemene opmerkingen mee te delen:

Een algemene opmerking betreft de gehanteerde werkwijze om tot de inhoud van de wijziging van decreet te komen. Ter voorbereiding werden in het parlement meerdere hoorzittingen met verschillende adoptiebetrokkenen georganiseerd. De leden van het Raadgevend Comité ervaren dit als positief, maar merken op dat hiervan weinig in de inhoud van de wijziging van decreet is terug te vinden:

- De wijziging van decreet is sterk gericht op de noden van de kandidaat-adoptanten. De leden van het comité betreuren dat er geen nieuwe maatregelen in opgenomen werden die rechtstreeks de belangen van geadopteerden versterkt. In de nazorg wordt sterk ingezoomd op de eerste periode na plaatsing, maar de volgende twee vormen van nazorg zijn eveneens belangrijk:
 - o de nazorg voor adoptiekinderen tot en met de leeftijd van 18 jaar en
 - o de nazorg voor volwassen geadopteerden, ongeacht hun leeftijd of levensfase.
- De belangen van de geboortelouder werden niet in rekening genomen. De leden van het Raadgevend Comité vinden het belangrijk dat de buitenlandse geboortelouder op dezelfde ondersteuning kunnen rekenen als die voor geboortelouder bij een binnenlandse adoptie. Gezien dit afhankelijk is van het herkomstland, is dit niet afdwingbaar vanuit Vlaamse wetgeving. De leden geven aan dat bij kanaalonderzoeken er expliciet gevraagd moet worden naar de manier waarop herkomstlanden de geboortelouder begeleiden, inclusief hun medewerking in geval van rootsvragen van geadopteerden.

Een tweede algemene opmerking betreft de financiering in relatie tot de voorgestelde wijzigingen in het decreet. De leden van het Raadgevend Comité moedigen de uitbreiding van de nazorgmogelijkheden aan, maar benadrukken het belang van bijkomende financiering om kwaliteitsvolle nazorg voor alle adoptiebetrokkenen te kunnen organiseren. In dit kader werd een

berekening gemaakt van het aantal geadopteerden van 2004 tot en met 2017, die mogelijk nood hebben aan nazorg, vanaf de leeftijd van plaatsing tot en met de leeftijd van 18 jaar (zie bijlage 1). Het gaat om een totaal van 1599 adoptiekinderen.

Daarnaast zijn er ook volwassen geadopteerden die met vragen zitten en nood hebben aan professionele nazorg. Van 1992 tot 2003 werden er, via Vlaamse erkende adoptiediensten, naar schatting 2107 adoptiekinderen geadopteerd die ondertussen volwassen zijn (zie bijlage 2). Dit cijfer is een onderschatting, omdat voor 1992 ook al adopties gebeurden en na 1992 ook nog adopties buiten erkende diensten plaatsvonden. Het is niet mogelijk om een exact cijfer te geven van het aantal volwassen geadopteerden. Indien we veronderstellen dat 20% van de volwassen geadopteerden nood heeft aan een vorm van nazorg zou dit, voor de plaatsingen via erkende adoptiediensten alleen al, op 421 personen met een hulpvraag neerkomen.

Wat betreft de inhoudelijke noden die niet in de wijziging van decreet werden opgenomen, werkten de leden van het Raadgevend Comité een visie uit op wat er globaal gezien voor alle adoptiebetrokkenden nodig is aan ondersteuning, gaande van 0de tot 3de lijnsondersteuning:

- 0de lijn: hierbij gaat het om de ondersteuning bij adoptiespecifieke vragen via trefgroepen en lotgenotencontact. Het lotgenotencontact is een essentiële vorm van ondersteuning omwille van haar laagdrempelige karakter en ervaringsdeskundigheid. De praktijk toont aan dat ook deze groepen ondersteuning (externe coaching, materiële ondersteuning, financiële middelen,...) nodig hebben.
- 1ste lijnsvragen voor Steunpunt Adoptie en de adoptiediensten: het decreet voorziet in de verruiming van hun nazorgopdracht, mogelijks in de vorm van een preventief ondersteuningsaanbod voor elk gezin, maar dit is zoals eerder aangegeven niet haalbaar voor deze diensten zonder bijkomende financiële middelen. Heel wat eerstelijnsvragen zouden ook opgevangen moeten kunnen worden door actoren uit de reguliere hulpverlening zoals CLB's en CAW's. In dit kader is het belangrijk dat zij voldoende expertise over adoptie kunnen opdoen. Het Steunpunt Adoptie wil hen zoals in het verleden meer ondersteuning bieden, maar ook deze opdracht vraagt bijkomende financiële middelen.
- 2de en 3de lijn: Op dit moment bestaat er geen afzonderlijk adoptiespecifiek aanbod en is het vooral belangrijk dat bestaande (erkende) voorzieningen zoals CGG, de residentiële zorgsector,... beschikken over voldoende middelen en expertise om adoptiegerelateerde vragen te kunnen opvangen. In elke regio zou in principe voldoende expertise over adoptie aanwezig moeten zijn. Knelpunt is het actuele capaciteitsprobleem bij de CGG's, terwijl de nood aan psychotherapeutische begeleiding groot is.
- Er is een duidelijk kader nodig voor wie wat kan doen op het vlak van zoektochten, waarbij emotionele en praktische ondersteuning best zouden samengaan. De leden van het Raadgevend Comité vragen of het voor geadopteerden eveneens mogelijk is om een deel van de gemaakte kosten te vergoeden/fiscaal aftrekbaar te maken.

Wij danken u bij voorbaat voor uw tijd en zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Namens de leden van het Raadgevend Comité van het Vlaams Centrum voor Adoptie,

Nicole Vliegen

Voorzitter Raadgevend Comité VCA

Bijlage 1:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	GEMIDDELDE
Aantal geplaatste kinderen via interlandelijke adoptie	244	240	95	122	70	61	72	62	63	114
JAAR	INSTROOM									
2004	114		Gemiddelde leeftijd nieuw kind in 2017				4,69			
2005	114									
2006	114									
2007	114		Resterende jaren nazorg				13,31			
2008	114									
2009	244									
2010	240									
2011	95									
2012	122									
2013	70									
2014	61									
2015	72									
2016	62									
2017	63									
TOTAAL	1.599									

Bijlage 2:

Land van herkomst	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	TOTAAL
Bolivia		3	5		2	2	1	1					
Bulgarije						4	7	3	2	3	2		
Burkina Faso													
Burundi			2	7		2							
Cambodja											1	20	
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1				
China					2	8	10	18	34	29	42	49	
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	
El Salvador								1	1				
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	
Filippijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	
Frankrijk			5	5	2	3							
Haiti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5	
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	
Kazachstan													
Marokko													
Moldavië				1	2	3	3	7	2				
Nepal		1	5		1								
Nigeria													
Oekraïne						2							
Polen													
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1		
Rusland							4	12	10	7	12	13	
Rwanda	26	27	4										
Sri Lanka								2	3	3	7	7	
Thailand								3	1	2	1	5	
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4	
Zaire				24	3	3							
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	
Andere	11	12	5		2								
TOTAAL	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	2107

Advies bij de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject, ingediend op 21 september 2018

Raadgevend Comité dd. 13/05/2019

Stand van zaken

- 31/01/2019 verslag van de hoorzittingen
<http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1459394>
- 13/02/2019 rondgedeeld aan de volksvertegenwoordigers van het Vlaams parlement
- Procedureverloop: zie
<https://www.vlaamsparlement.be/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1300049#procedureverloop>

Doelstelling en aanpak

Doel:

- Redactie van een gezamenlijk advies vanuit adoptieperspectief door de leden van het RC.

Aanpak:

- Een aantal thema's, die tijdens de presentaties dd. 05/12/18 aan bod kwamen, worden in de diepte besproken en zullen de basis van het advies vormen.
- Standpunt pleegzorg: inhoud van de bespreking tijdens dit RC zal gedeeld worden op een overlegmoment met de pleegzorgsector op 09/05/19. Hun feedback zal vervolgens ook gedeeld worden met de leden van het RC.

3

Thema 1. Wat is de meerwaarde van dit ontwerp van decreet, als een adoptie in een jeugdhulptraject nu reeds mogelijk is?

- Spanningsveld tussen sectoren: de tijdelijkheid van pleegzorg versus de finaliteit bij adoptie.
- In de praktijk komt het weinig voor.
- Wet betreffende het statuut van pleegouders (2017): het Grondwettelijk Hof vernietigde het artikel waarbij pleegouders de bevoegdheid konden krijgen om belangrijke beslissingen in het leven van het pleegkind (bv. gezondheid, opvoeding, opleiding en levensbeschouwing) te kunnen overnemen van de ouders (Belga, 28/02/19).

4

Thema 2. Scherpstellen van de doelgroep

- Kinderen die geen perspectief (meer) hebben op terugkeer naar huis.

EN

- Kinderen die geen bewezen (positieve) feitelijke of affectieve band (meer) hebben met hun biologische ouders.

→ Welke praktijken en criteria bestaan er (ook bij de buurlanden) om dit correct te kunnen inschatten? Cf. thema 4, slide 7.

5

Thema 3. Adopteerbaarheid van het kind

A) Juridische en sociaalpsychologische adopteerbaarheid.

- Hoe wordt dit getoetst?
- Door wie wordt dit getoetst?
- Bij de binnenlandse adopties in Vlaanderen?
- Bij de interlandelijke adoptie?

B) Hoe worden welke afwegingen gemaakt om in te stemmen met de adoptie?

- Is adoptie in het belang van het kind?
- Is opgroeien in een familiale context in het belang van het kind?
- Kan het kind zich veilig hechten aan het adoptiegezin?
- Zijn er loyaliteitsconflicten mogelijk in relatie tot het adoptiegezin vs. het biologische gezin?

6

Thema 4. Praktijkervaringen uit de buurlanden betreffende de invoering van adoptie in een jeugdhulptraject?

- Welke dienst is verantwoordelijk voor de inschatting of een kind binnen de jeugdhulp in aanmerking komt voor een gewone adoptie? Hoe doen deze diensten dan het onderzoek en de inschatting van adoptie (cf. thema 3-B)?
- Onder welke voorwaarden kan deze procedure ten vroegste worden opgestart?
- Welke dienst is verantwoordelijk voor het onderzoek naar de sociaalpsychologische adopteerbaarheid van het kind?
- Welke dienst is verantwoordelijk voor de inschatting dat adoptie in het belang is van het kind?
- Opgroeien in een gezinscontext versus opgroeien in een stabiele context, ongeacht de gezinsvorm?

Advies Raadgevend Comité

Datum vergadering: 17 juni 2019

Agendapunt: Advies bij de conceptnota over de gewone adoptie in een jeugdhulptraject.

Adviesnummer: **RCVCA/20190617/Advies 07**

1. Advies op initiatief van het raadgevend comité.
2. Gronden voor het advies

Het gevraagde advies heeft betrekking op de opdracht van het Vlaams Centrum voor Adoptie, namelijk de adoptie van kinderen.

Het Raadgevend Comité bij het Vlaams Centrum voor Adoptie heeft de taak om adviezen te verlenen, zoals vermeld in artikel 20, §8 van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen en het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 oktober 2016 betreffende het Raadgevend Comité van het Vlaams Centrum voor Adoptie en de Vlaamse adoptieambtenaar.

Meer concreet, wordt advies verstrekt naar aanleiding van de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Lorin Parys, Tine van der Vloet, Elke Sleurs, Lies Jans, Danielle Godderis-T'Jonck en Ingeborg De Meulemeester betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject, ingediend op 21 september 2018.

3. Behandeling
 - Het raadgevend comité behandelde het advies in zijn vergadering van 5 december 2018, 13 mei 2019 en 17 juni 2019.
 - Het stuk dat daarbij in bespreking werd genomen was de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Lorin Parys, Tine van der Vloet, Elke Sleurs, Lies Jans, Danielle Godderis-T'Jonck en Ingeborg De Meulemeester betreffende het invoeren van gewone adoptie in een jeugdhulptraject.
4. Advies

Het raadgevend comité ondersteunt het uitgangspunt van deze conceptnota om de mogelijkheid tot binnenlandse adoptie te onderzoeken voor kinderen binnen het jeugdbeschermingssysteem. Het raadgevend comité wil erop attent maken dat de wettelijke mogelijkheden daartoe reeds aanwezig zijn; en dat wijzigingen in de regelgeving dus niet noodzakelijk zijn. Wel is er nood aan informatie-uitwisseling en structurele samenwerking tussen adoptievoorzieningen en andere jeugdhulpvoorzieningen en met name pleegzorgdiensten, om de wettelijke mogelijkheden en in de conceptnota beoogde doelstellingen op een kwaliteitsvolle wijze vorm te geven. De conceptnota kan daar een startpunt voor zijn.

Adoptie als een te onderzoeken optie voor kinderen die nu al gevat zijn door een jeugdbeschermingsmaatregel vindt het raadgevend comité zinvol, maar geenszins als een evident of logisch eindpunt van een traject. Het is een waardevolle aanvullende mogelijkheid voor sommige kinderen, maar niet

noodzakelijk voor elk kind. In die zin ziet het raadgevend comité ook risico's, en maakt dergelijke beslissing enkel een goede kans wanneer ze zorgvuldig en met grondige expertise 'case by case' beoordeeld wordt, en wanneer voldoende zorg en nazorg geboden wordt voor alle betrokkenen, ook voor de geboortelouders.

Voor het raadgevend Comité is adoptie een maatregel die te overwegen is voor kinderen die uit huis geplaatst werden, geen perspectief hebben op terugkeer naar hun oorspronkelijk netwerk en die geen bewezen positieve feitelijke of affectieve band meer hebben met hun biologische ouders. Dit wordt niet gezien als een omschrijving van kinderen voor wie adoptie kan en moet, maar eerder als de groep kinderen voor wie de mogelijkheid onderzocht kan worden.

Het raadgevend comité benadrukt de noodzaak van een grondig maatschappelijk onderzoek, waarbij niet alleen de biologische ouders, maar ook de ruimere biologische context van het kind betrokken wordt, en van een ondersteuning van het netwerk om terugkeer mogelijk te maken, vooraleer adoptie te overwegen. Pro- en contra-indicaties dienen grondig te worden onderzocht en tegenover elkaar afgewogen.

Het raadgevend comité vestigt ook de aandacht op de tendens naar open adopties, waarbij blijvende contacten met de biologische familie onderhouden worden, wat belangrijker kan zijn dan het behoud van juridische banden door gewone adoptie.

In het kader van bovenstaande moet goed nagedacht worden over de wijze waarop de adopteerbaarheid van een kind ingeschat wordt. Een goede studie van de emotionele mogelijkheden van het kind, een proefperiode en het zoveel mogelijk betrekken van het kind in de beslissing zijn daar elementen van. Samenwerking tussen de binnenlandse adoptiedienst en de jeugdhulpaanbieder die de minderjarige opvolgt en kent is daarbij aangewezen.

Tenslotte ziet het raadgevend comité de beschikbaarheid van voldoende nazorg en begeleiding als een noodzakelijke voorwaarde om aan verantwoorde adoptieplaatsingen te doen. De nazorg en begeleiding bij adoptie is niet essentieel anders dan deze bij pleegzorg. Door samenwerking tussen diensten moet continuïteit in de begeleiding gerealiseerd worden.

Bij de organisatie van begeleiding en nazorg moet ook de nodige aandacht naar de biologische ouders gaan.

Enkel binnen een zeer degelijke en professionele omkadering, kan dergelijk spoor voor kinderen en gezinnen ook werkelijk een meerwaarde bieden. Bij de uitwerking van het uitgangspunt van de conceptnota zullen vanzelfsprekend nog veel aspecten verduidelijkt worden, en ook risico's onderzocht worden. Het raadgevend comité rekent erop dat daarbij ook pleeg- en adoptiekinderen geraadpleegd worden.

De secretaris,

De voorzitter van het raadgevend comité,

Steven Valckx

Nicole Vliegen

Bijlage 6: Oplijsting inhoudelijke thema's naar aanleiding van het Raadgevend Comité van 05/12/2018

Oplijsting inhoudelijke thema's naar aanleiding van het Raadgevend Comité van 05/12/2018

- **Evaluatie** werkjaar RC 2018

- Oplijsting van thema's Raadgevend Comité dd. 31/01/2018:

Statuut van kinderen in een adoptiegezin vóór de uitspraak van een adoptievonnis.

Nu hebben deze kinderen geen statuut binnen het adoptiegezin, wat bv. blijkt uit het gegeven dat de toestemming van de geboortemoeder nodig is voor medische behandeling. Het is een complexe situatie, maar het Raadgevend Comité zou minstens een advies aan de minister kunnen leveren met de vraag om dat door te geven aan zijn federale collega.

Grenzen aan de adoptabiliteit.

Waar liggen op medisch, psychisch en sociaal vlak de grenzen van de adopteerbaarheid van kinderen?

Mogelijk kan daar een themavergadering aan gewijd worden.

Rootsbegeleiding.

Het onderwerp kwam vorige jaren ook al ter sprake en heeft aanknopingspunten bij de nazorg en het afstammingscentrum. Misschien kan hierover over ongeveer een jaar een vorming rond georganiseerd worden?

Relatie tussen adoptie en armoede.

Kan in kaart gebracht worden wat de relatie is tussen armoede en adoptie? Het statuut van adoptie tegenover andere instrumenten is in het politiek discours aan het veranderen. Interlandelijke pleegzorg komt als alternatief naar voor.

Inzicht in psychische gezondheid van geadopteerden.

Is er onderzoek rond bv. het voorkomen van problemen? Moet dat er zijn?

Wat voor effect hebben wanpraktijken op het welzijn van geadopteerden? Waar kunnen ze dan terecht met vragen die er het gevolg van zijn?

Hier is ook een verband met de nazorg; volstaat het huidig aanbod wel?

- Overzicht van het totale **aantal geadopteerden in Vlaanderen** en zicht op hun noden. Hier is een verband met een aantal doctoraatsonderzoeken over adoptie (o.a. Chiara Candaele,...).
- Spelregels bij kanaalonderzoek, reflecties over **ethische kwesties** om al dan niet in te stemmen met de samenwerking met een bepaald kanaal/herkomstland.
- **Decreet afstammingscentrum:** Welk begeleidingsaanbod voor geadopteerden met zoekvragen?